

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

У зв'язку з поширенням у світі пандемії COVID-19, з метою збереження життя і здоров'я населення та зупинення стрімкого поширення коронавірусу, багатьма країнами світу було введено жорсткі заходи, які передбачали цілий ряд обмежень, зокрема, обмеження переміщення людей, що в свою чергу, викликало великі проблеми з організацією життєдіяльності в різних сферах людського життя.

Гостро постало питання про нагальне переведення навчальних закладів у дистанційний режим роботи, які змогли у короткі терміни організувати навчальний процес у дистанційній формі. За час дії карантину серед науково-педагогічних працівників обговорювалися питання ефективності такої форми навчання та можливості залишення деяких її елементів і після скасування обмежень. Також лунають думки і про більш радикальну зміну моделі надання освітніх послуг, шляхом поширення дистанційного навчання у майбутньому.

Як показала практика, дана модель організації навчального процесу має свої переваги і недоліки. Вони стосуються як діяльності студентів, викладачів, так і навчальних закладів у цілому.

Поміж позитивних моментів можна назвати економію часу, який викладачі та студенти повинні були витратити на те, щоб добратися до місця проведення занять. Але в той же момент, установлений режим щоденних поїздок на навчання у більшій мірі дисциплінував студентів, наприклад, вони були змушені планувати свій графік так, щоб вчасно прибути на заняття, був чіткий режим протягом доби, що позитивно впливає на стан здоров'я. Оскільки самі студенти стверджують, що під час карантину у них змішався денний та нічний час, стали проявлятися лінощі, адже завтра не потрібно рано вставати і їхати на заняття тощо.

Перевагою дистанційного навчання є також те, що навчатися та отримувати необхідні знання можна віддалено від навчального закладу в будь який зручний час, але враховуючи рівень розвитку сучасних інформаційних технологій така можливість існує уже тривалий час і все залежить лише від бажання самого студента, наявності необхідного обладнання і підключення до швидкісного інтернету.

У даному випадку слід зазначити, що далеко не вся територія України має покриття з якісним під'єднанням до інтернету. Отже, наприклад, студенти, які проживають у сільській місцевості позбавляються можливості приймати повноцінну участь у дистанційному навчанні, або взагалі позбавлені такої можливості.

Для організації належного рівня дистанційного навчання як студенти, так і викладачі повинні мати знання та навички роботи із сучасними технологіями та програмним забезпеченням. На сьогоднішній день існують різні платформи, що можуть сприяти цьому, наприклад, Moodle, Google Classroom, сервіси відеоконференцій Zoom, Hangouts Meet, Cisco Webex Meeting, Jitsi Meet, Skype та інші. Як свідчить практика, не всі студенти і викладачі вміють користуватися вказаними ресурсами у повній мірі, що вимагає проходження відповідної підготовки.

Варто відмітити, що ефективність дистанційного навчання також залежить від спеціальності та дисципліни за якими ведеться підготовка. Освітні стандарти передбачають, що після завершення навчання у випускника повинні бути сформовані певні навички, які набуваються лише за певних умов організації навчального процесу, постійної практики. За умови ж дистанційного навчання, напрацювання деяких навиків є практично неможливим.

Для прикладу уявімо собі підготовку фахівців зі спеціальностей «Право», «Політологія», «Менеджмент». Не виникає сумнівів, що випускники даних спеціальностей, окрім глибоких знань з профільних дисциплін, повинні уміти добре комунікувати, аргументовано доводити власну точку зору, уміти вести толерантну бесіду з опонентами тощо. Набути дані навички дистанційно, знаходячись по іншій бік монітору є неможливим. Лише робота в групах, проведення відкритих дискусій з викладачами та студентами, участь у різних культурно-масових заходах може сприяти виробленню відповідних навиків. Важливим також є і неформальне спілкування між студентами, вони повинні виходити із зони комфорту.

Слід зазначити, що під час проведення стаціонарних занять викладач може відстежувати і психічний стан студентів. А від так корегувати форму спілкування, методи подання матеріалу. Помітивши зміни у поведінці студента, викладачеві у особистій бесіді буде легше зрозуміти їх причину та за потреби відреагувати відповідним чином. Залишення студента на одинці з його проблемами та «емоційним перенавантаженням» призводить до того, що він замикається у собі.

Наступним недоліком дистанційної форми навчання можна вважати збільшення навантаження на викладачів. На перший погляд здавалося б, що повинно бути навпаки, оскільки викладач не повинен витрачати час на дорогу до навчального закладу, то у нього з'являється більше часу. Враховуючи існуючий досвід можна стверджувати протилежне, оскільки зросла кількість часу на потребу давати кожному студенту письмові роз'яснення, за якими слідують повторні уточнюючі питання, і знову потрібно давати письмове пояснення. Окрім цього, посилився контроль з боку адміністрації навчального закладу, викладачі змушені надавати письмові звіти про проведену роботу зі студентами.

Отже, часу, який можна було б присвятити проведенню наукових досліджень, становиться менше. Збільшуються затрати часу на інші види роботи.

Важливим недоліком також є і можливість проведення об'єктивного оцінювання знань студентів, здійснення відповідного контролю, адже, наприклад, тестова система може перевірити лише часткові знання матеріалу. Як вже зазначалося, для цілого ряду спеціальностей важливим є вироблення навиків аргументованого ведення бесіди, демонстрація логічного мислення тощо. Інакше на виході можна отримати випускників, які непогано знають теоретичний матеріал, але взагалі не вміють вести діалог, висловлювати власну позицію з різних питань.

Таким чином, дистанційне навчання не може повноцінно замінити класичні форми проведення навчання. Воно може допомогти у розширенні способів комунікації між учасниками навчального процесу, сприяє економії часу на подолання відстані між навчальним закладом і місцем проживання тощо.

Важливим фактором ефективності навчання також є і мотивація самого студента, якщо у нього відсутнє бажання отримувати знання та докладати зусилля для удосконалення своїх навиків, то за умов дистанційного навчання він буде мати ще більше можливостей для того, щоб ухилятися від виконання обов'язків студента.